

# FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

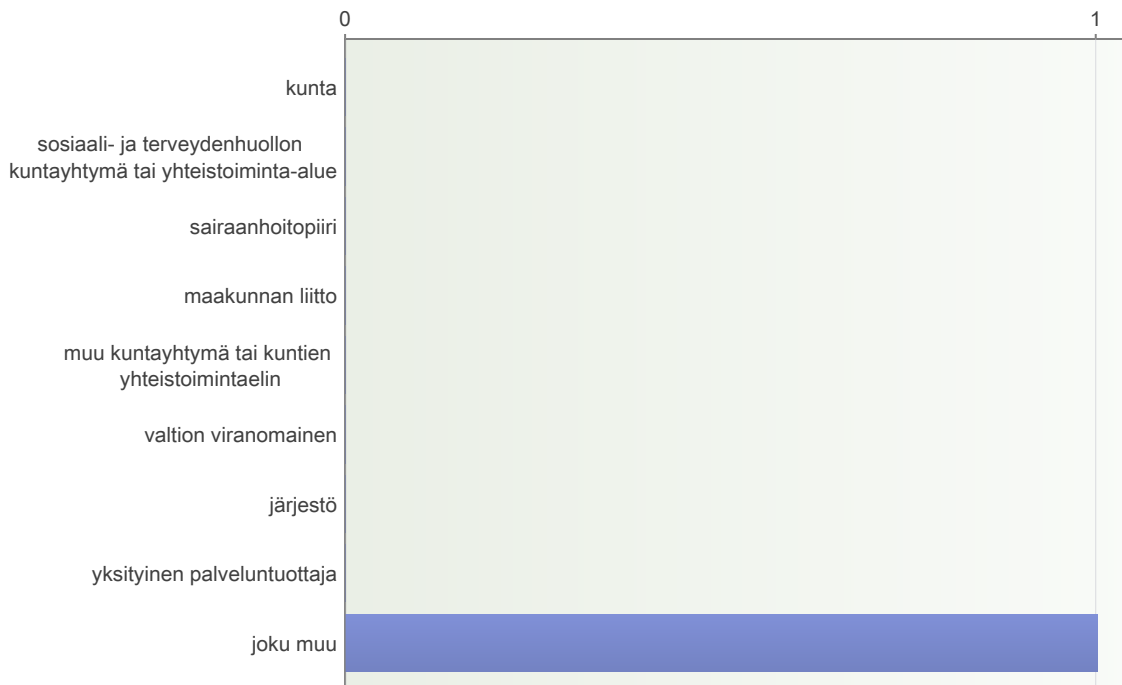
## 1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus	Marja Heikkilä	marja.heikkila@koske.fi 0400-546613	30.11.2017	Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen hallitus

## 2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1



### Avoimet vastaukset: joku muu

- Sosiaalialan osaamiskeskus

### 3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1



### 4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotettu valinnanvapausmalli saattaisi joiltakin osin kaventaa väestön terveyseroja, jos suoran valinnan palveluihin pääsisi nykyistä nopeammin. Mutta ehdotettu malli on niin pirstaleinen ja monimutkainen, että palveluiden saaminen tasavertaisesti toimiviksi koko maassa vaikuttaa lähes mahdottomalta. Maakuntien väliset ja maakuntien sisäiset alueelliset erot, jotka ovat viime vuosina kasvaneet, edellyttäisivät kavetukseen hallituksen alkuperäistä etenemisjärjestystä: ensin sote-rakenne, sitten yksikanavainen rahoitus ja vasta sitten valinnanvapauden asteittainen kasvattaminen. Ehdotettu malli pitää sisällään edelleen mm. työterveyshuollon asiakkaiden paremmat palvelut.

Koska ehdotetussa mallissa integraatio ei toteudu perustasolla, se ei tue ennaltaehkäisevää ja hyvinvointieroja tasoittavaa toimintaa. Ehdotettu malli saattaa pikemminkin kasvattaa hyvinvointi- ja terveyseroja, koska se vaikeaselkoisena ei tue paljon palveluja tarvitsevaa asiakasta.

Palveluiden yhdenvertainen saatavuus ei mallin avulla luultavasti parane, koska kasvukeskusten ulkopuolelle tuskin syntyy lisää alan yrityksiä.

### 5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1



## 6. Vapaamuotoiset huomiot.

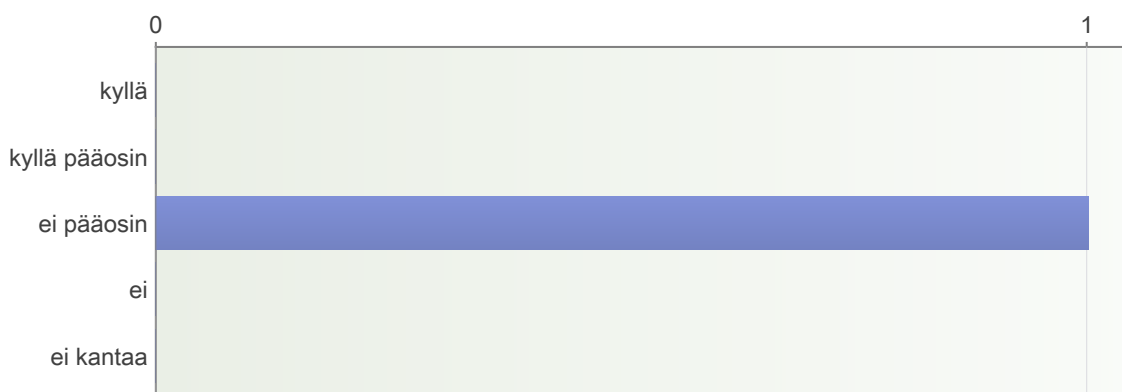
Vastaajien määrä: 1

- Ehdotettu laki pyrkii lisäämään vaikutusmahdollisuuksia usealla eri tavalla mutta varsinkin sosiaalihuollon asiakkaan kohdalla jo se seikka, että hän ei saa suoran valinnan palveluista muuta kuin ohjauksen eteenpäin, tekee tästä vaikutusmahdollisuuden lisäämisestä kyseenalaisen.

Vasta, kun asiakas pääsee arviointi- ja palveluohjausportaiden kautta asiakaseteleiden ja henkilökohtaisen budjetin piiriin, hän voi valita. Laki asettaa terveydenhuollon ja sosiaalihuollon/ integroidun palvelutarpeen asiakkaat eriarvoiseen asemaan.

## 7. 3. Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1



## 8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnos sisältää sosiaalihuollon ja integroituja palveluita tarvitsevan asiakkaan näkökulmasta lukuisia ongelmia, koska se on kirjoitettu palvelemaan nykyisen terveys/lääkärikeskuksen suhteellisen harvoin palveluja tarvitsevan asiakkaan ja palveluntarjoajan näkökulmasta.

Sosiaalihuollon palveluja tarvitsevan asiakkaan näkökulmasta sote-keskus on turha porras palvelujärjestelmässä, vaikka sen pitäisi olla kaikille kansalaisille ensimmäinen ovi avun piiriin. Myös ennaltaehkäisevästä näkökulmasta sote-keskuksen tulisi tarjota kokonaisvaltainen palvelukokemus, jossa olisi mahdollisuus varhaiseen tukeen ja hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamiseen.

Lakiluonnoksessa sosiaalipalvelut on siirretty kokonaisuudessaan maakunnan liikelaitokseen ja sosiaalityö on kaventunut julkista valtaa käyttäväksi viranomaistyöksi.

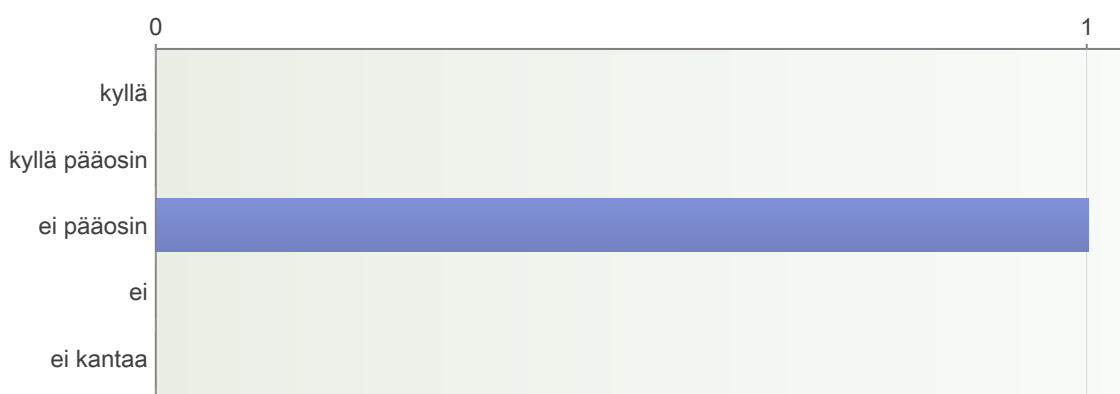
Viranomaistyö on sosiaalihuollossa kuitenkin vain jäävuoren huippu. Sosiaalityö ja sosiaaliohjaus ovat pääosin ihmisten kohtaamista, psykososiaalista tukea, tukiverkoston rakentamista, monipuolista viestintää ja rakenteellista sosiaalityötä. Tällaista tukea ja apua tulisi olla saatavilla jo sote-keskuksessa.

Lakiluonnoksen mukaisessa sote-keskuksessa ei ole asiakasta hyödyttävää palveluintegraatiota: sosiaalipalvelujen lisäksi sieltä puuttuvat mielenterveys- ja päihdepalvelut. Tämä on kohtalokasta paljon palveluja tarvitseville. Ratkaisuksi ei riitä se, että maakunnan liikelaitos veloitetaan jalkauttamaan sosiaalityötä fyysisesti tai digitaalisesti sote-keskukseen. Sitä kautta ei synny yhteensovittavaa työtä pysyväksi osaksi sote-keskuksen rakennetta ja yhteisiä työkäytäntöjä.

Tällä hetkellä asiakkailla on erittäin vähän, jos ollenkaan vertailutietoa valintojensa pohjaksi. Sosiaalihuollon palvelujen vaikuttavuudesta ja myöskään laadusta ei ole saatavissa riittävästi tietoa edes asiantuntijoille saati sitten asiakkaille.

## 9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1



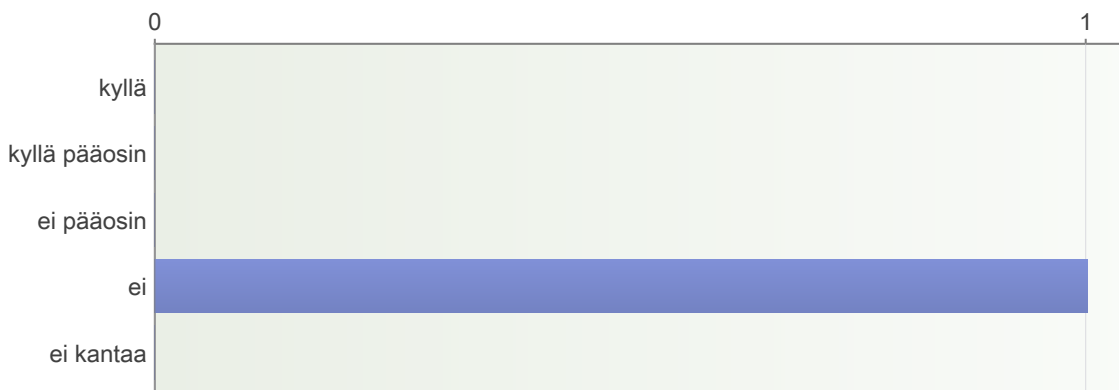
## 10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Keskeinen keino turvata laaja-alaiset palvelutarpeet on lakiluonnoksen mukaan palveluohjaus ja asiakassuunnitelma. Näille onkin pantava todella paljon painoa, jos niiden avulla aiotaan turvata paljon palvelua tarvitsevien tarve saada yhteen sovitettuja palveluita. Esitetty malli on niin pirstaleinen ja monimutkainen. Meillä ei vielä ole olemassa tarvittavia tietojärjestelmiä ohjauksen ja integraatiosta huolehtimisen pohjaksi. Vaikuttaa siltä, että ne eivät ehdi valmistua varsinkaan sosiaalihuollon osalta ennen lain voimaantuloa. Myös asiakassuunnitelman rakenne ja kytkeytyminen asiakastieto- ja toiminnanohjausjärjestelmiin on keskeinen kysymys, johon olisi kyettävä vastaamaan, enen kuin tiedämme, toimiiko järjestelmä. Sen lisäksi tarvitaan mahdollisesti järjestäjän palveluohjausyksikkö, liikelaitoksen palveluohjausta ja asiakkaan oma työntekijä. Lisäksi laki esittää useita sopimus- ja vastuujärjestelyjä sekä raportointeja, joilla varmistetaan palveluintegraatiota ja palveluketjujen sujumista. Tämä saattaa vaatia niin paljon resursseja, että ne ovat poissa varsinaisesta asiakastyöstä.

## 11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1



## 12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Laki ei turvaa horisontaalista integraatiota perustasolla lainkaan. Tässä suhteessa mennään monessa kunnassa ja jo tehdyssä sote-uudistustyössä (mm. LAPE, I&O) taaksepäin. Lakiesityksen perusteella on vaikea arvioida esimerkiksi perhekeskuksen ja sote-keskuksen suhdetta ja keskinäistä toimivuutta. Koska sote-keskuksessa ei ole sosiaalihuoltoa lainkaan, jäävät sote- uudistuksessa tavoitellut asiakashyödyt ja kustannusvaikuttavuus saavuttamatta. Laki puhuu erittäin vähän, jos ollenkaan horisontaalisesta integraatiosta erityistasolla. Se paremminkin pirstoo erityispalveluita palvelusetelien avulla. Vaikutusarvioinnissa puhutaan modulaarisesta järjestelmästä mutta todetaan, että tutkimusnäyttö sen toimivuudesta sote-palveluissa on toistaiseksi niukkaa (s. 36). Sen sijaan henkilökohtainen budjetti voi toimia palveluita integroivana mallina. Vertikaalinen integraatio mainitaan lakiluonnoksessa sosiaalityön tuomisessa sote-keskukseen joko digitaalisessa tai jalkautuneessa muodossa. Tässä on yritetty korvata perustason integraation puutetta kalliilta vaikuttavalla keinolla. Kun sosiaalityön maksaja on joku muu kuin sote-keskus, palveluun ohjautuu helposti kevyemmällä ja matalammalla tuella selviäviä asiakkaita.

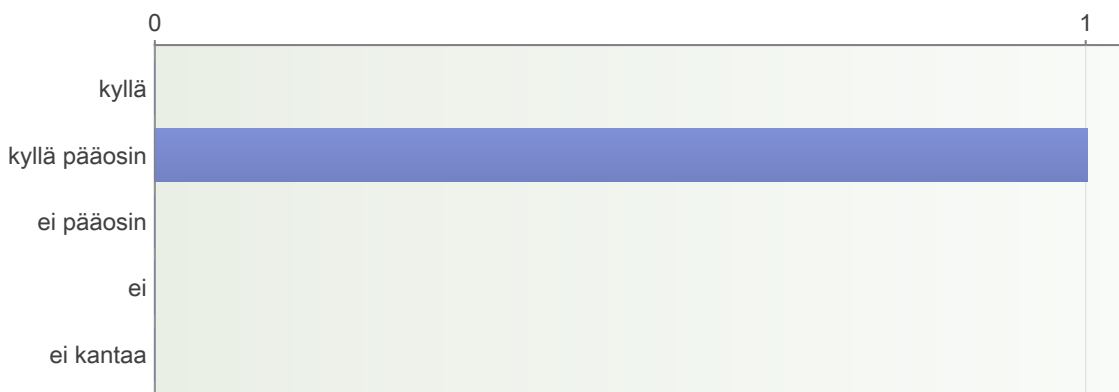
Jotta perustason integraatio voisi toteutua, sote-keskuksia olisi kehitettävä jo kokeilu- ja pilotointiaikana todellisiksi sote-keskuksiksi panostamalla resursseja niiden sosiaalityön ja -ohjauksen kehittämiseen. Nyt meneillään olevat valinnanvapauskokeilut antavat jo suuntaa mutta jatkossa työn alle pitäisi ottaa aseman so-te -työtiimin ja asiakaskehittäjien yhteinen asiakas- ja työprosessin tutkiminen ja työn uudelleen suunnittelu. Seuraava vaihe voisi olla uusien työmuotojen kehittäminen.

Myös liikelaitoksen sote-integroitua sosiaalityötä pitäisi voida kehittää, kokeilla ja pilotoida, mikäli järjestelmää muutetaan näin radikaalisti. Tähän työhön vain harvassa maakunnassa - jos missään – on saatu resursseja. Työn uudelleen organisointi edellyttää uutta työnjakoa, uusia konsultointi- ja mentorointimalleja, uutta osaamis- ja henkilöstörakennetta, uutta palveluekosysteemiä, uusien mallien simulointia, jne.

LAPE-hankkeissa aloitettua erityistason horisontaalisen sote-integraation kehitystyötä pitäisi voida jatkaa uudessa järjestelmässä. Lakiluonnoksen ehdotukset tuovat lukuisia epävarmuustekijöitä kehitystyöhön.

### 13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1



### 14. Vapaamuotoiset huomiot.

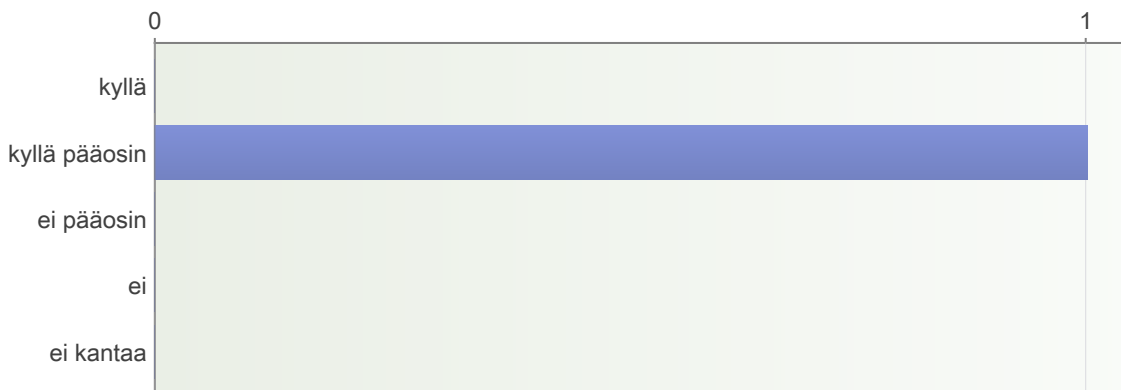
Vastaajien määrä: 1

- Lakiesityksessä ei oteta tähän asiaan varsinaisesti kantaa, vaan viitataan järjestämislakiin. Maakunta kykenee ohjaamaan järjestäjän roolissa sote-keskuksia määrittelemällä palvelutuotantoa, hoito- ja palveluketjuja, integraatiopintoja sekä palveluiden rahoitusta säätelämällä sanktioita ja bonuksia, Jos järjestäjä on tarpeeksi osaava, tietopohja on kunnossa ja yhteinen poliittinen tahto löytyy, voi järjestämistehtävä onnistua.

Tehtävää voivat vaikeuttaa kustannuspaineet, erityisesti asiakassetelit, joita maakunnan on tarjottava, jos asiakkaat niitä haluavat. Myös sote-keskusten käytön lisääntyminen saattaa tuoda kustannuspaineita. Samoin kustannukset lisääntyvät, jos kuntien hyvinvointityö jää tekemättä tai yhteistyö maakunnan kanssa epäonnistuu.

## 15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1



## 16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

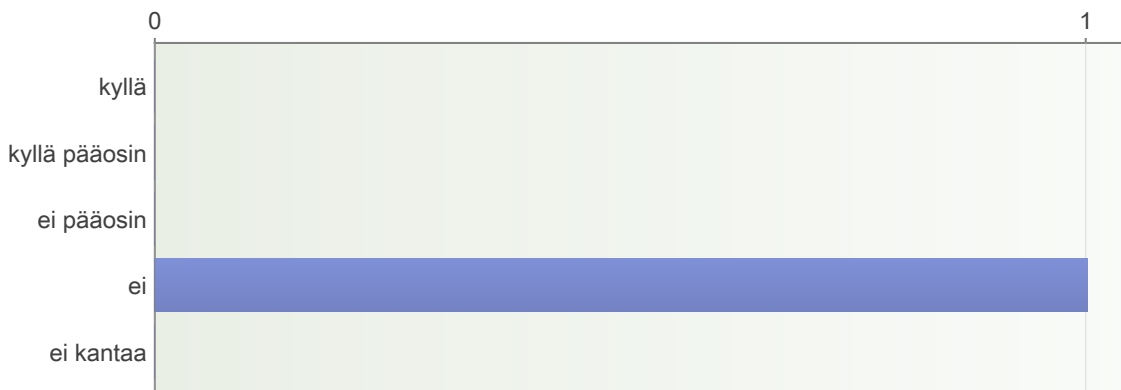
- Lakiluonnos edistää uusien toimintatapojen käyttöönottoa. Se suorastaan velvoittaa niihin. Uudistuksen odottaminen on jo johtanut muutoksiin. Osittain se on korostanut asiakaslähtöisyyttä kaikissa palveluissa mutta toisaalta se on johtanut palveluiden menettämisen pelosta johtuviin ulkoistuksiin. Järjestöjen kohdalla liiketoiminnan ja yleishyödyllisen toiminnan erottamisen vaatimus aiheuttaa sen, että jatkossa menetetään innovatiivinen kehittämisalusta, jossa mm. asiakkaat ovat mukana palveluiden kehittämisessä. Uusia palveluinnovaatioita ja asiakkaiden tarpeisiin vastaavia palveluita syntyy parhaimmillaan silloin, kun palveluiden käyttäjät, kokemusasiantuntijat ja vapaaehtoiset käyvät vuoropuhelua palveluita tuottavien ammattilaisten kanssa. Tällainen vuoropuhelu on hedelmällistä palveluiden kehittämisen näkökulmasta, minkä lisäksi se tukee palveluiden käyttäjien voimaantumista. Lisäksi tällä tavoin on perinteisesti turvattu palveluiden legitimitetti.

Ehdotus saattaa johtaa opetus- ja tutkimusresurssien pienenemiseen tai ohjautumiseen epätarkoituksenmukaisella tavalla, mikä voi johtaa innovaatioiden vähenemiseen.

Innovaatiotoimintaan liittyy olennaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon TKKI-rakenne (tutkimus-koulutus-kehittäminen-innovaatio). Osana uudistusta on erittäin tärkeää turvata sosiaali- ja terveydenhuollon TKKI-kokonaisarkkitehtuuri ja ekosysteemi, jossa otetaan huomioon kehittämisorganisaatiot, tutkimus- ja koulutustoimijat, julkinen ja yksityisen palvelutuotanto sekä niiden sisältö- ja rahoitusvastuut.

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1



18. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Koska kustannusten hallinta on jatkossa välttämätön, edellytetään valinnanvapausmallilta kustannustehokkuutta. Esitetty valinnanvapausmalli 1) siirtää niitä kustannuksia, joita asiakkaat ovat itse maksaneet yksityisille tuottajille julkisen rahoituksen piiriin ja 2) se lisää mm. Ruotsin kokemusten mukaan palvelujen käyttöä. Tästä syystä kustannussäästö tavoite on epärealistinen. Pikemminkin kustannukset nousevat.  
Jos kustannussäästöjä tavoitellaan asiakasmaksuja nostamalla, järjestelmä muuttuu entistä eriarvoisemmaksi.

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvveluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1





## 20. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnalla on velvollisuus turvata suoran valinnan sote-palvelut. Sen tulee turvata näiden palveluiden perustuslaissa taattu saatavuus ja saavutettavuus. Tämä onnistuu, jos maakunnan resurssit ovat kunnossa. Mikäli merkittävä osa asiakkaista valitsee yksityisen sotekeskuksen, joiden toimipisteet oletettavasti keskittyvät kasvukeskuksiin, rajaa se maakunnan liikelaitoksen mahdollisuutta tarjota palveluja maantieteellisesti laaja-alaisesti. Tilannetta voidaan tasata nostamalla kapitaatiomaksua syrjäseudulla ja laskemalla vastaavasti keskuskaupungeissa ja työterveyshuollon asukkailla. Mutta onnistutaanko se tekemään oikeudenmukaisesti? Palvelujen yhdenvertaisuuden saatavuuden kannalta ongelmallista on palveluntuottajien harjoittama asiakasvalinta eli ns. kermankuorinta, jota pyritään rajoittamaan ja estämään valinnanvapauslakiehdotuksessa. Pystytäänkö ilmiötä torjumaan riittävästi? Vaikka suoran valinnan palveluntuottajat eivät voi kieltäytyä vastaanottamasta asiakkaita, asiakassetelipalveluntuottajat ja henkilökohtaisella budjetilla tarjottavien palveluiden tuottajat voisivat kieltäytyä ottamasta asiakasta vastaan.

## 21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1



## 22. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sote-keskuksen tulisi sisältää sosiaalihuoltoa ja sosiaalityötä siten, että se antaisi asiakkaille paremman palvelukokemuksen. Sote-keskuksen tulisi turvata varhaisen tuki sekä hyvinvointia ja terveyttä edistävä työt koko sote-asetemalla. Heikko sosioekonominen asema, epäsuotuisat asumisolot, syrjäytyminen, työttömyys, perhekriisit, palvelujärjestelmän aiheuttamat solmut ja yksinäisyys kuormittavat merkittävästi sosiaalista resilienssiä ja terveyttä.

Monilla ihmisillä on vaikeutta selvitä arjen haasteista, esimerkiksi kodinhoidosta, laskujen maksusta, ruuanlaitosta, lomakkeiden täytöstä, jne. Tämän tyyppiin asioihin ei välttämättä tarvita viranomaispäätöksiä, vaan vuorovaikutusta, kuuntelua, ohjausta ja neuvontaa, ryhmiä, mini-interventioita, verkostotyötä, herätteitä, toimintaa, yhdyskuntatyötä, voimaannuttamista taiteen keinoin tai liikunnan keinoin, mielikuvitusta.

Lisäksi palveluvalikoimassa tulisi olla mielenterveys- ja päihdetyötä.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

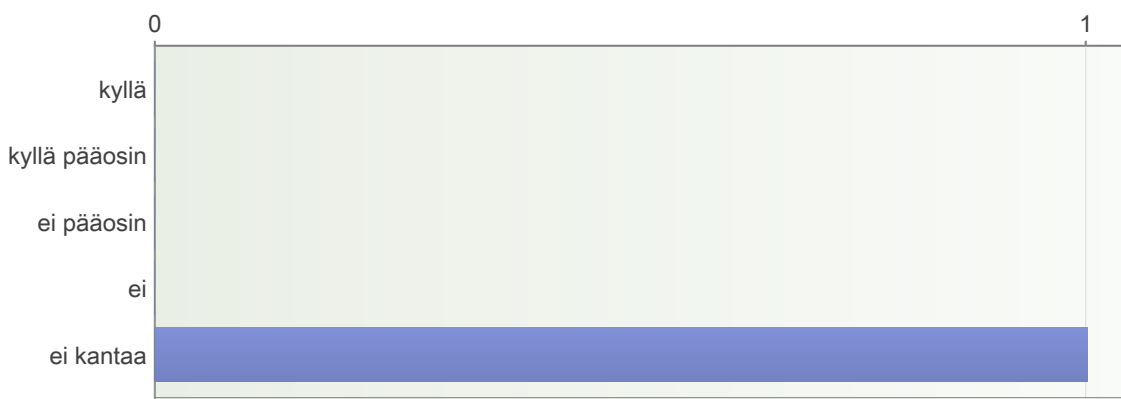
Ei vastauksia.

24. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1



26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

Ei vastauksia.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

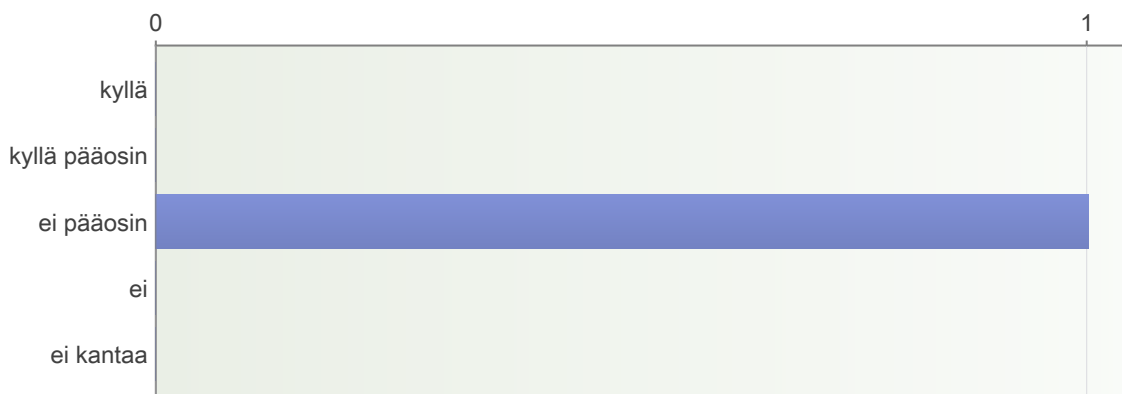


28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Ei vastauksia.

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1



### 30. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Aikaisemmissa vastauksissa on todettu, että sote-keskuksen sosiaalihuollon osuus on liian pieni eikä turvaa sosiaalipalvelujen ja integroitujen palvelujen tarpeessa olevan asiakkaan tilannetta, vaan pakottaa hänet mahdollisesti liian raskaiden palveluiden piiriin. Sote-keskuksiin sijoittuva sosiaalihuollon ohjaus ja neuvonta voi olla toimivaa vain silloin, kun tehtävässä työskentelee 1) hyvin maakunnan palvelujärjestelmää tuntevat sosiaalihuollon laillistetut ammattihenkilöt ja 2) heillä on mahdollisuus päästä näkemään asiakastietojärjestelmään kirjatut sosiaalihuollon asiakastiedot. Ilman aikaisempia asiakastietoja (mm. omatyöntekijä, asiakassuunnitelma...) ei ole mahdollista ohjata asiakasta oikeaan paikkaan ja työn vaikuttavuus on heikkoa.

Sote-keskuksen sosiaaliohjaus voi toimia monin tavoin asiakkaiden pulmallisen elämäntilanteen parantamiseksi.

Kun edellinen lakiversio valinnanvapauslaiksi kompastui perustuslakivaliokunnassa siihen, ettei yksityinen sote-keskus voi käyttää julkista valtaa ja tehdä palvelujen myöntämistä koskevia viranomaispäätöksiä, nyt on menty toiseen ääripäähän. Lakiluonnoksessa sosiaalityö on kaventunut julkista valtaa käyttäväksi viranomaistyöksi, ja sosiaalipalvelut on siirretty kokonaisuudessaan maakunnan liikelaitokseen. Viranomaistyö on sosiaalihuollossa kuitenkin vain jäävuoren huippu. Sosiaalityö ja sosiaaliohjaus ovat pääosin ihmisten kohtaamista, psykososiaalista tukea, tukiverkostojen rakentamista, monipuolista viestintää ja rakenteellista sosiaalityötä, jota voidaan tehdä soveltuvin osin myös sote-keskuksessa.

Lakiluonnoksen 37 §:n osalta jää epäselväksi, mitä liikkuvan sosiaalihuollon ryhmä käytännössä tarkoittaa. Toimiiko ryhmä esimerkiksi ensiapuryhmän tavoin, ja kuinka se kytketään eri sote-keskusten palvelutoimintaan. Pykälä jää osittain ristiriitaiseksi sosiaalihuoltolain kanssa. Sosiaalihuoltolaki painottaa asiakaslähtöistä ennaltaehkäisevää työtä ja matalalla kynnyksellä tarjottavia peruspalveluita.

Liikelaitoksen konsultoiva ja liikkuva sosiaalityö ja monialainen työryhmä on sinänsä kannatettava ajatus, kunhan se ei supistu pelkäksi viranomaistyöksi. Tällainen työmalli esimerkiksi erityisosaamista vaativissa tehtävissä toimii hyvin. Se edellyttää tuekseen tiedonkeruuta sekä kehittämis-, tutkimus- ja koulutustoimintaa, jotta siitä voisi tulla aidosti maakunnan asiakkaita palveleva ja tukeva toimintamalli.

### 31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Vastaajien määrä: 1



### 32. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaalle tarjotaan mahdollisuutta valita liikelaitos. Käytännössä valinta tehdään mm. asuinpaikan, kulkuyhteyksien sekä matkakorvausten perusteella. Valintaa rajoittaa myös se, että liikelaitoksella on myös oikeus olla tarjoamatta kotiin vietäviä palveluita toisen maakunnan alueelle.

### 33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1

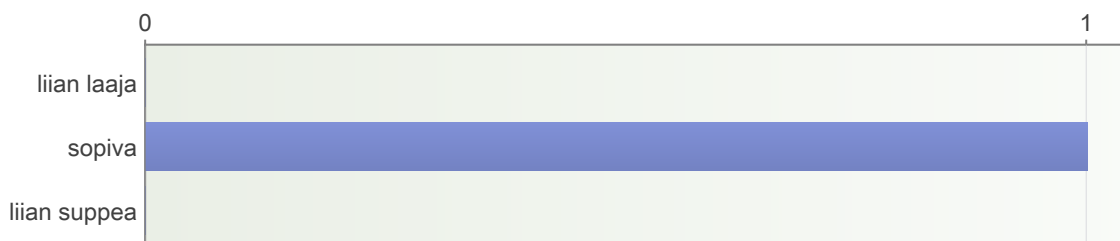


### 34. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

### 35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1



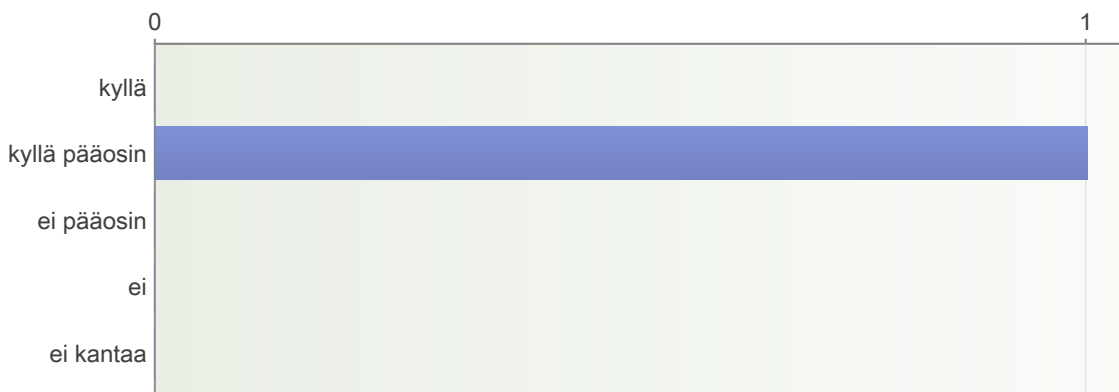
### 36. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Otamme tässä kantaa lähinnä sosiaalihuollon asiakaseteleihin. Sosiaalihuollossa palvelueteleitä on käytetty laajasti jo vuosia. Niiden käytöstä on pääsääntöisesti hyvät kokemukset, esimerkiksi Jyväskylässä ja muuallakin Keski-Suomessa. Ne edellyttävät kuitenkin huomattavasti nykyistä parempaa tietopohjaa, vertailtavuutta ja ymmärrettävyyttä asiakkaille. Myös tuetusta päätöksenteosta on pystyttävä pitämään nykyistä parempi huoli.  
Asiakasetelit edellyttävät hyvää, monipuolista asiakas- ja palveluohjausta, palvelujärjestelmän kokonaisuuden ja vaihtoehtoehtojen tuntemusta sekä toimivia tietojärjestelmiä. Jos nämä edellytykset eivät ole kunnossa, asiakkaat eivät ole tasapuolisessa asemassa.

### 37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1



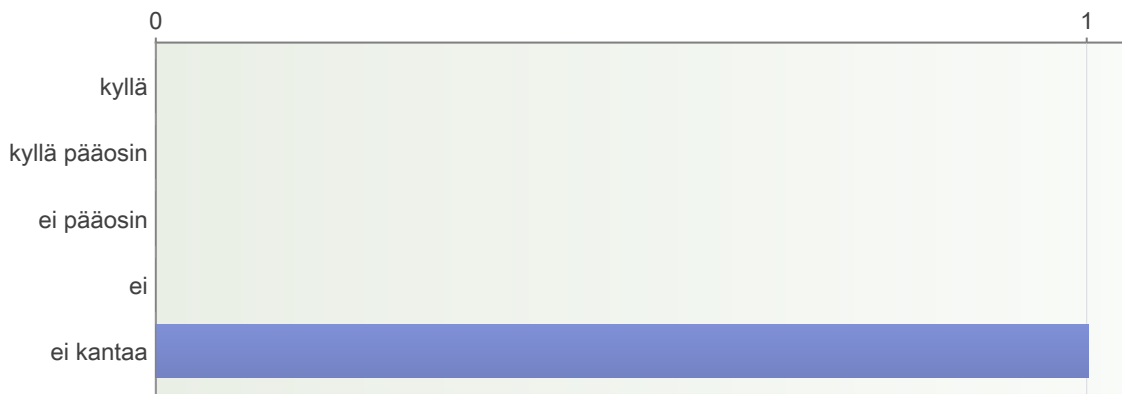
### 38. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- On tärkeää, että asiakaseteleistä ja niillä tuotettavista palveluista käydään maakunnassa perusteellinen keskustelu. Keskustelun pohjaksi olisi tärkeää saada arvio asiakaseteleiden kustannus- ja henkilöstövaikutuksista sekä asiakasetelimallin edellyttämästä järjestelmämuutoksesta sekä osaamistasosta.

### 39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

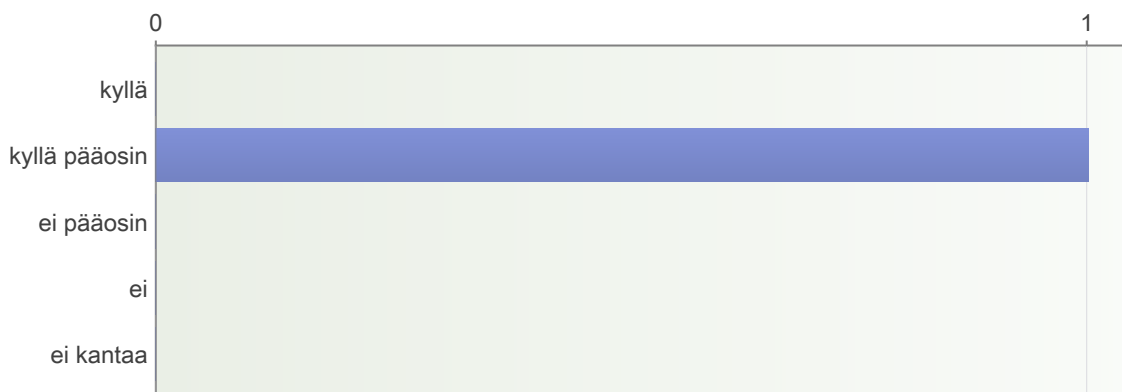


#### 40. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

#### 41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1



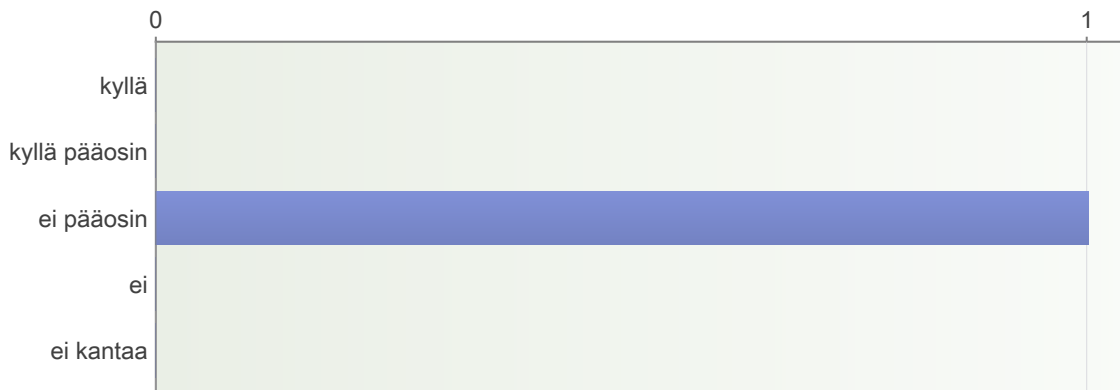
#### 42. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan näkökulmasta valintatilanteisiin on tarvittaessa aina turvattava riittävä tuki. Tukea on oltava saatavissa sekä digitaalisena, paperilla että henkilökohtaisesti. Tukea tulee antaa asiakkaan itsemääräämisoikeutta kunnioittaen mutta tarvittaessa myös läheisten näkökulmat huomioon ottaen.

#### 43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämistä vastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1



#### 44. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan näkökulmasta valintatilanteisiin on tarvittaessa aina turvattava riittävä tuki. Tukea on oltava saatavissa sekä digitaalisena, paperilla että henkilökohtaisesti. Tukea tulee antaa asiakkaan itsemääräämisoikeutta kunnioittaen mutta tarvittaessa myös läheisten näkökulmat huomioon ottaen.

#### 45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1





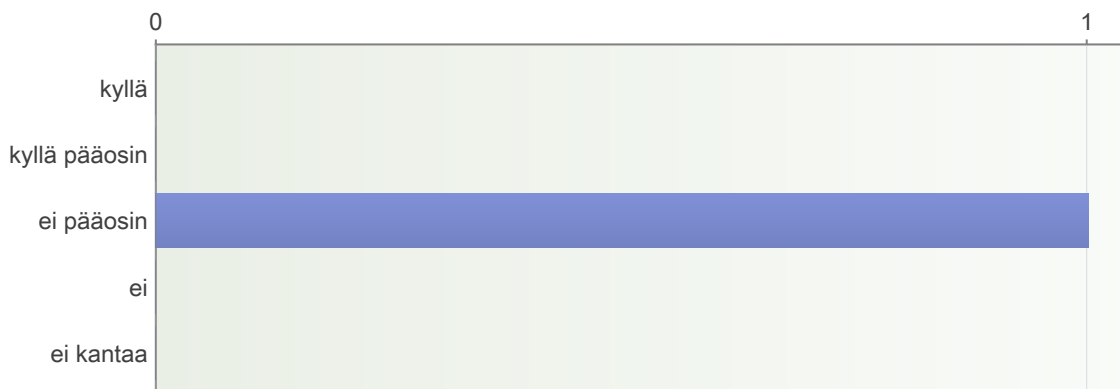
#### 46. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kuten lakiluonnoksessa mainitaan, henkilökohtaisen budjetin käytön tulee olla asiakkaan edun mukaista, jolloin henkilökohtaista budjettia käytettäisiin asiakkaan elämäntilanteen kannalta tarkoituksenmukaisesti. Henkilökohtaisen budjetin käyttöönotto edellyttää huomattavaa kehittämis-, koulutus- ja tutkimuspanostusta, jotta se saadaan toimivaksi.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1



#### 48. Vapaamuotoiset huomiot.

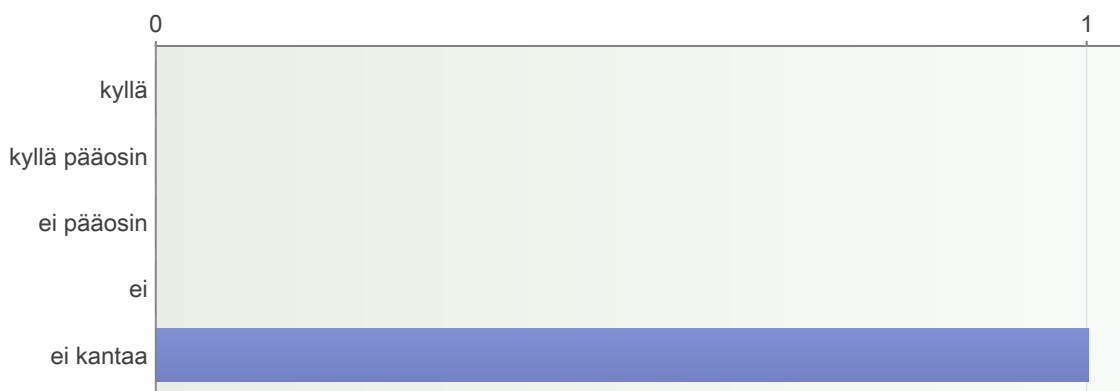
Vastaajien määrä: 1

- Tavoite yhdestä asiakassuunnitelmasta kuulostaa hyvältä mutta siitä ollaan tosiasiallisesti vielä hyvin kaukana. Jos järjestelmän toimivuus edellyttää sitä, on pelättävissä, että järjestelmä ei käynnisty toivotulla tavalla varsinkaan paljon palveluita tarvitsevan henkilön kohdalla. Koska uusi järjestelmä on nykyistäkin pirstoutuneempi, tällainen yhteennivova tekijä tarvitaan. Tällaista järjestelmää kohti olisi syytä edetä kokeilujen kautta. Asiakassuunnitelmaa ei vielä ole olemassa eikä toimivia asiakasohjausjärjestelmiäkään näin laajassa mittakaavassa.

Järjestelmän rakentamisessa pannaan paljon painoa ohjaukselle ja neuvonnalle. Se on välttämätöntä, koska järjestelmä ei itsessään ole integroitunut, vaan siinä on joka kohdassa erikseen pidettävä huolta yhteistyön rakentamisesta ohjaamisen avulla. Tämä on arvovalinta, josta joudutaan maksamaan korkea hinta.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

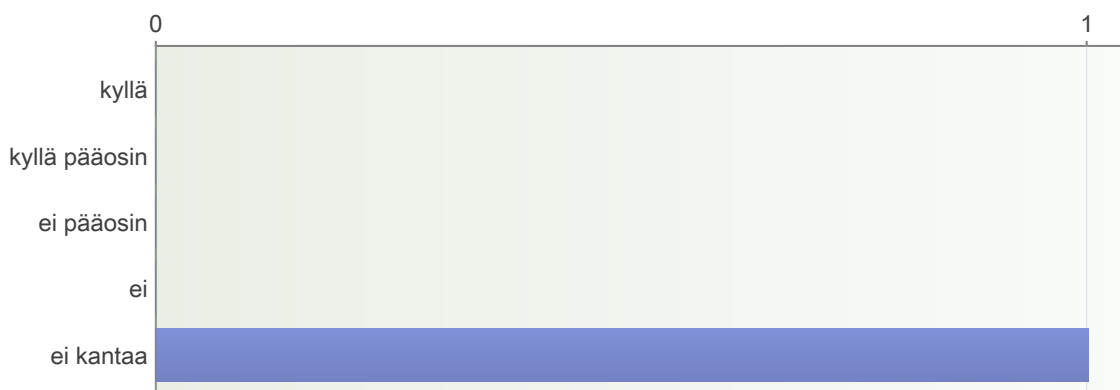


50. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseen.

Vastaajien määrä: 1



## 52. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

## 53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

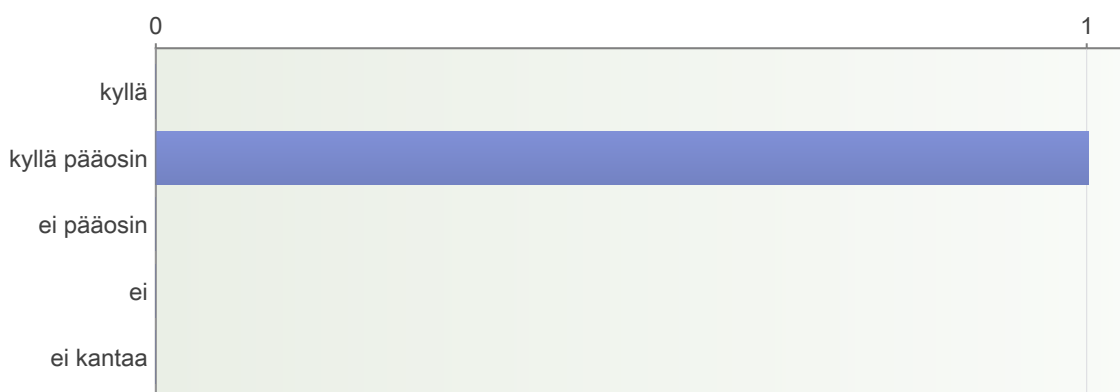


## 54. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

## 55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1



## 56. Vapaamuotoiset huomiot.

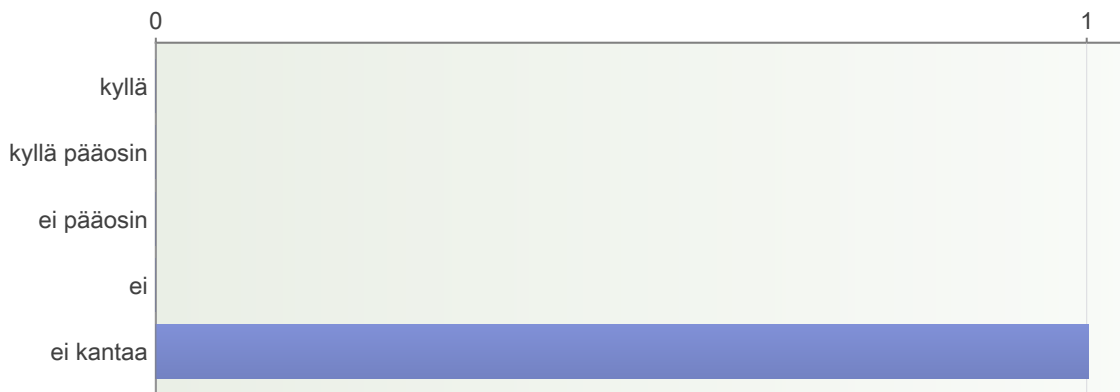
Vastaajien määrä: 1

- Palveluntuottajan velvoitteisiin tulisi lisätä palvelun kehittämisvelvoite yhteistyössä maakunnan tutkimus-, koulutus- ja kehittämistoiminnon kanssa/yhteisesti päätetyssä strategisessa suunnassa.

## 57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Vastaajien määrä: 1

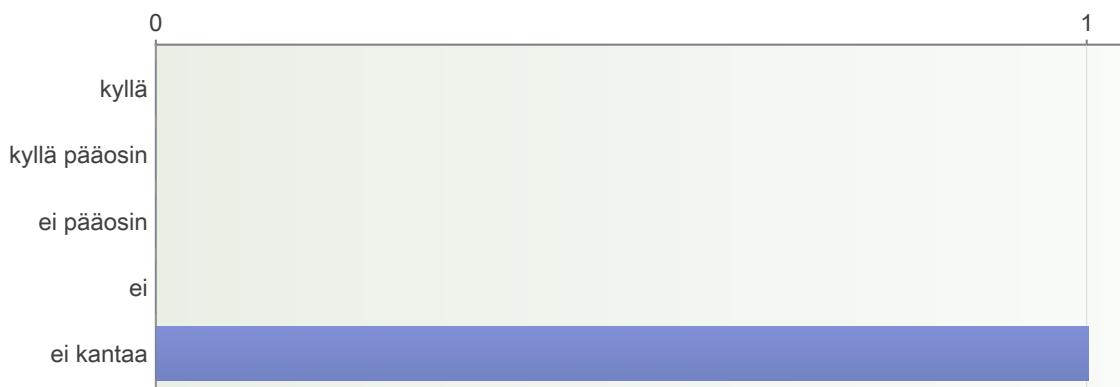


## 58. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

## 59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

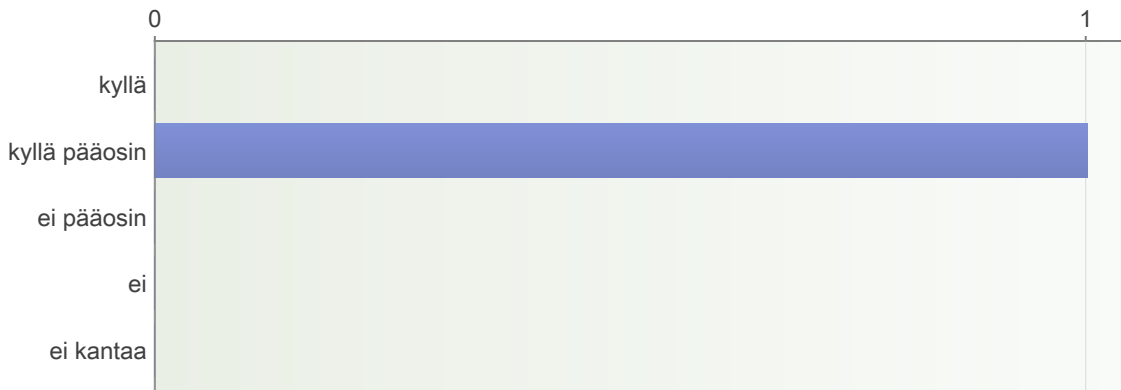


## 60. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

## 61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1



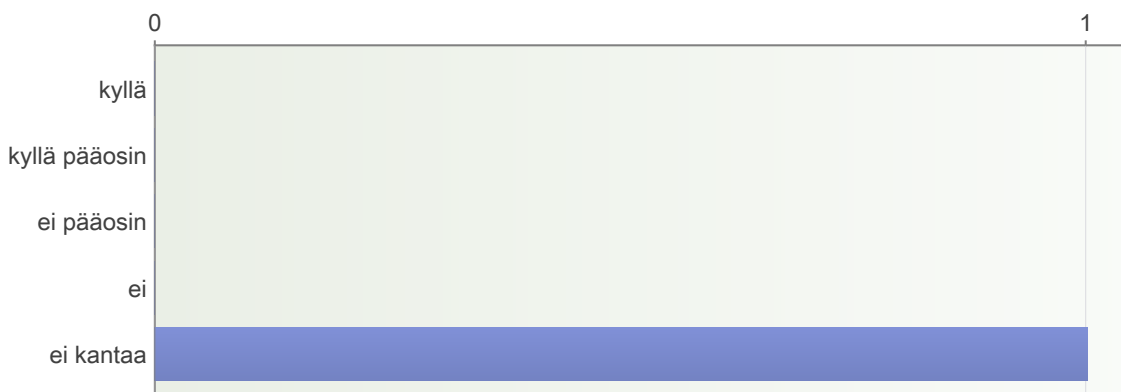
## 62. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Toimintaedellytykset eivät ole yhdenvertaisia silloin, jos yksityiset pystyvät perustamaan sote-keskuksia parhaimmille paikoille (esim. kaupunkikeskusta ja hyvin toimeentulevien asuinalueet) ja liikelaitosten velvollisuus on huolehtia syrjäalueiden ja vähävaraisten asuinalueiden sote-keskuksista. Tämä tulee selkeästi huomioida rahoituspohjassa.

## 63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

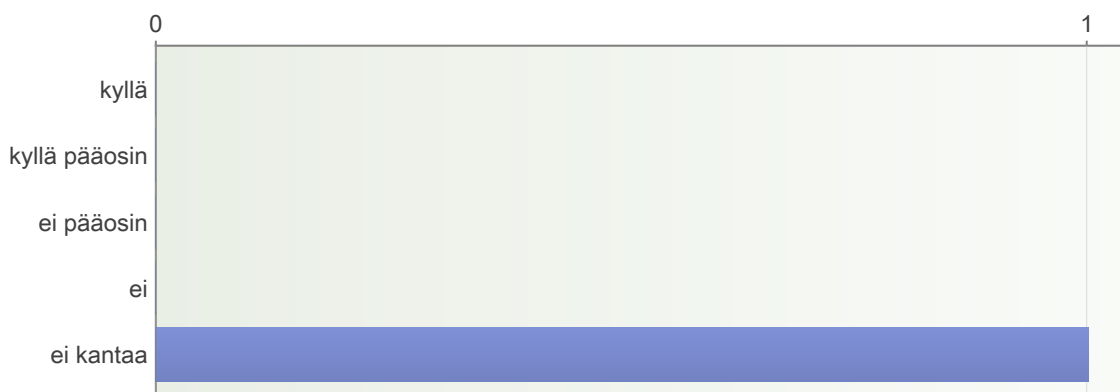


#### 64. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

#### 65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

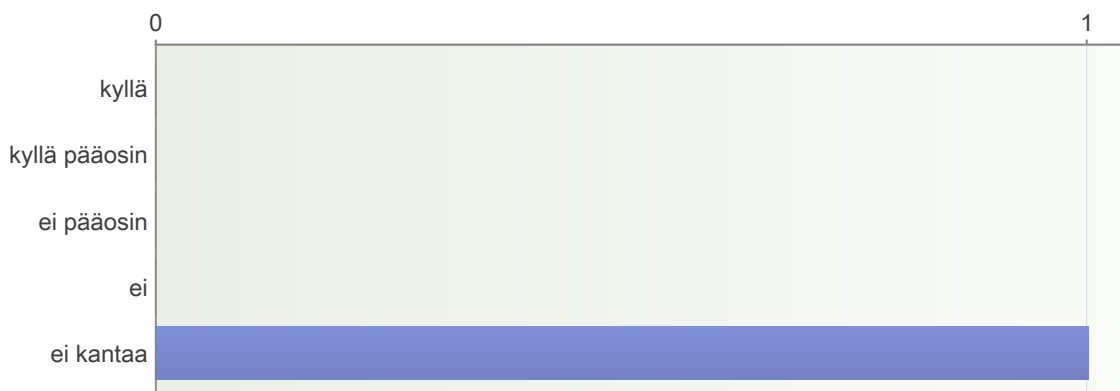


#### 66. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

#### 67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1



### 68. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

### 69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalouden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

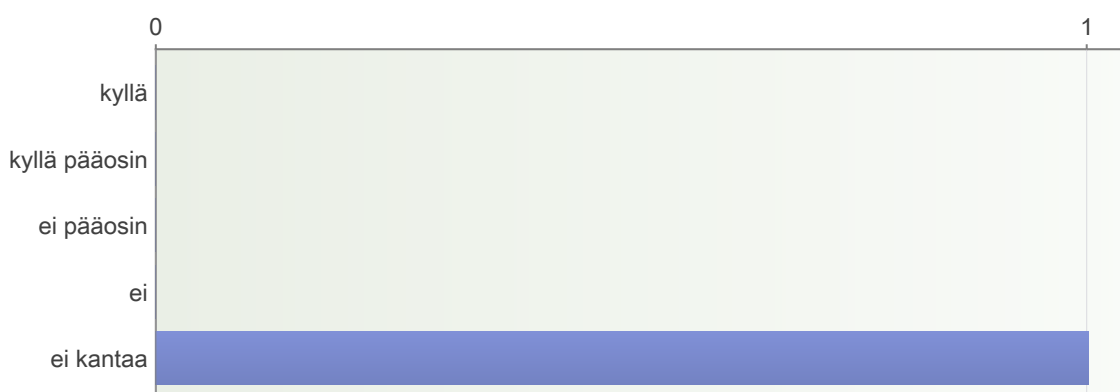


### 70. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

### 71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1

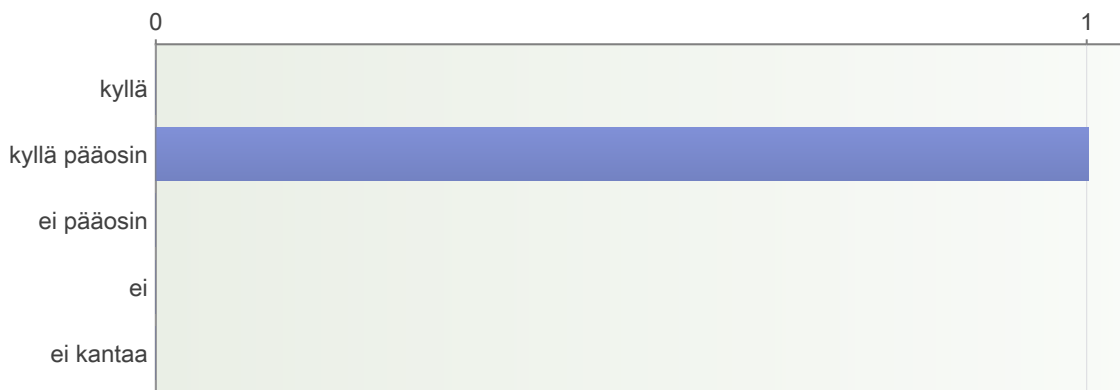


## 72. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

## 73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1



## 74. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vaikutusten arviointia on näkemyksemme mukaan tehty oikein ja riittävästi, mutta useassa kohtaa vaikutuksia ei ole pystytty arvioimaan, koska lakiluonnoksessa esitetystä mallista ei ole Suomessa kokemuksia. Ne kohdat, joissa on selkeästi todettu riskit esimerkiksi pienten palveluntuottajien tai paljon palveluita käyttävien kohdalla, tulee huomioida lain jatkovalmistelussa erityisen huolellisesti. Puutteena on se, että valinnanvapauslain aiheuttamia kustannuksia, jotka uhkaavat monien asiantuntijoiden mukaan kasvaa, ei ole arvioitu riittävästi.

Lisäksi lakiesityksestä puuttuu henkilöstövaikutusten arviointi. Tämä liittyy moneenkin kohtaan lakiesityksessä, tärkeää se on sen takia, että lakiesityksen mukaan palveluohjausta lisätään huomattavasti, lisäksi sosiaalityötä pitäisi jalkauttaa sote-keskuksiin mutta esityksestä puuttuu kokonaan arviointi, millä resursseilla tämä tehdään. Myös palvelutuotannon hajauttaminen yksityisille tuottajille -sillä tulee olemaan henkilöstövaikutuksia, mutta niitä ei ole arvioitu.

Samoin sukupuolivaikutusten arviointi puuttuu, se käsittäksemme pitäisi olla kaikissa lakiesityksissä nykyään.



75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Ei vastauksia.

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Ei vastauksia.

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Ei vastauksia.